

הבה נמלא גם בגלות בקשת הקב"ה:

"בית אחד עשו לי שאדור בתוכו" בתי מדרשות שהקב"ה עוסק בהם בתורה

"ונתת את הכפורת על הארון מלמעלה, ואל הארון תתן את העדות אשר אתן אליך, ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים אשר על ארון העדות את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל". ופירש רש"י: "משה היה נכנס למשכן, וכיון שבא בתוך הפתח קול יורד מן השמים לבין הכרובים, ומשם יוצא ונשמע למשה באהל מועד".

הנה כי כן למדנו מזה, כי בקדשי הקדשים נתייחד הקב"ה עם התורה בשני לוחות הברית שהיו מונחים בארון, ובכך נתמלאה בקשתו של הקב"ה: "נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול... אלא בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר ועשו לי מקדש".

מעתה מבואר מאמר התנא דבי אליהו: "כיון שקבלו ישראל עול מלכות שמים בשמחה ואמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע", ובזכות קבלה זו מסר להם הקב"ה את תורתו, "מיד אמר הקב"ה למשה שיאמר לישראל שיעשו לו משכן, שנאמר דבר אל בני ישראל וגו' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כי מגודל אהבתו לתורה אינו רוצה לפרוש הימנה.

"אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה"

אמנם לפי זה מוטלת עלינו חובת הביאור, הלא גם בגלות המר אחרי אשר בעוונותינו הרבים חרב בית המקדש, אין לנו שיוור רק התורה הזאת שהיא מנת חלקנו, ועליה אנו מברכים בכל יום: "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו". הנה כי כן איך מתקיים בגלות בקשת הקב"ה מישראל: "נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול... אלא בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי שאדור בתוכו".

לאשתו. אמר לו [המלך], בתי שנתתי לך יחידית היא, לפרוש ממנה איני יכול, לומר לך אל תטלה איני יכול לפי שהיא אשתך, אלא זו טובה עשה לי, שכל מקום שאתה הולך קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם - שאיני יכול להניח את בתי.

כך אמר הקב"ה לישראל, נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם אל תטלה איני יכול, אלא בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר ועשו לי מקדש".

כלומר המדרש מפרש מאמר הקב"ה לישראל: "ויקחו לי תרומה" - קחו אותי יחד עם התורה שאיני יכול לפרוש הימנה. ולכאורה תמוה איפה מצינו כאן רמז על התורה. אך לפי האמור יש לומר שהמדרש סמך על רמז הזוהר הקדוש כי תרומה היא אותיות "תורה מ" שאיני יכול לפרוש הימנה.

יחוד הקב"ה עם התורה בקדשי הקדשים

נמצינו למדים ממדרש זה חידוש עצום, כי אם ידענו עד הנה שתכלית בנין המשכן היא לשם כפרה על חטא העגל או לשם הקרבת קרבנות, הרי מתגלה ממדרש זה כי תכלית בנין בית המקדש היא, לעשות בכך כביכול מדור להקב"ה שיהיה שם יחד עם התורה, כי מחמת אהבתו הגדולה לתורה אינו יכול לפרוש הימנה.

ונראה לפרש לפי זה איפה מצינו בבית המקדש קשר בין הקב"ה לתורה, הכוונה בזה על מה שהשרה הקב"ה את שכינתו בקדשי הקדשים, בין שני הכרובים אשר על ארון העדות, שנתנו בו את שני לוחות הברית הכוללים את כל התורה, ומשם בין שני הכרובים יצאו מפי הקב"ה כל דיבורי התורה למשה רבינו, כמו שכתוב בפרשתנו (שם כה כב):

בפרשתנו פרשת תרומה (שמות כה א): "וידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל בני ישראל, ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי". וכתב "בעל הטורים" בדרך רמז: "תרומה - אותיות מ' תורה". כלומר התורה שניתנה למ' יום.

ומקור הדבר בזוהר הקדוש (פרשת קרח קעט): "אית תרומה מדאורייתא תורה מ', והאי איהו תרומה, תורה דאטייהיבת בארבעים יום". וצריך ביאור הלא כאן מדבר הכתוב מתרומה לבנין המשכן, הנה כי כן מהו הקשר בין: "ויקחו לי תרומה", לרמז של תורה מ'.

עוד זאת ראוי להתבונן במדרש ידוע (תנא דבי אליהו פרק יז): "כיון שקבלו ישראל עול מלכות שמים בשמחה ואמרו (שמות כד ז) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, מיד אמר הקב"ה למשה שיאמר לישראל שיעשו לו משכן, שנאמר דבר אל בני ישראל וגו' ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". וצריך ביאור מהו הקשר בין מה שאמרו ישראל נעשה ונשמע למצות: "ועשו לי מקדש".

"נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול"

פתח דברינו יאיר לבאר כל זה, על פי מה שמצינו מאמר נשגב ונורא על הפסוק: "ויקחו לי תרומה", בענין האהבה העצומה שהקב"ה אוהב את התורה הקדושה, מאמר שראוי לכל אחד מישראל לשנן השכם והערב במדרש (שמו"ר לג א):

"ויקחו לי תרומה, הדא הוא דכתיב (משלי ד ב) כי לקח טוב נתתי לכם תורתני אל תעזבו, יש לך מקח שמי שמכרו נמכר עמו, אמר הקב"ה לישראל, מכרתי לכם תורתני, כביכול נמכרתי עמה שנאמר ויקחו לי תרומה.

משל למלך שהיה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונטלה, ביקש לילך לו לארצו וליטול

ביאור בקשת הקב"ה: נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול... בית אחד עשו לי שאדור בתוכו

זוהר הקדוש: בבתי גואי שמח הקב"ה בבחינת: "עוז וחדוה במקומו", בבתי בראי בוכה הקב"ה על הגלות

בית המקדש הוא בבחינת בתי גואי, שהקב"ה מתייחד שם עם התורה בקדשי הקדשים בין שני הכרובים

שורש השמחה בבתי גואי, ממה שהקב"ה עוסק שם כל יום ג' שעות בתורה שהיא בבחינת: "משמחי לב"

גלות המר מתייחד הקב"ה עם לומדי תורה בבתי כנסיות ובתי מדרשות שיש להם קדושת בתי גואי

תשמעוהו במסתרים תבכה נפשי מפני גוה, אמר רב שמואל בר איניא משמיה דרב, מקום יש לו להקב"ה ומסתרים שמו. מאי מפני גוה, אמר רב שמואל בר יצחק, מפני גאוותן של ישראל שניטלה מהם ונתנה לעובדי כוכבים. רבי שמואל בר נחמני אמר, מפני גאוותה של מלכות שמים."

ומקשה בגמרא: "ומי איכא בכיה קמיה הקב"ה, והאמר רב פפא, אין עציבות לפני הקב"ה, שנאמר (דברי הימים א טז כז) הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו". ומתרג' : "לא קשיא הא בבתי גואי הא בבתי בראי". ופירש רש"י: "בבתי גואי איכא דכתיב במסתרים". מבואר מדברי רש"י כי בבתי גואי [היכלות פנימיים] בוכה הקב"ה בבחינת: "במסתרים תבכה נפשי", ואלו בבתי בראי [היכלות חיצוניים] יש רק שמחה בבחינת: "עוז וחדוה במקומו".

אולם בפירוש "רבינו חננאל" (שם) מפרש את התירוץ של הגמרא להיפך מרש"י: "ומקשה ומי איכא בכיה קמיה דקב"ה, והא כתיב עוז וחדוה במקומו, ופרקינן כי ליכא בכיה בבתי גואי, ומקום הנקרא מסתרים בבתי בראי הוא". מבואר מדבריו כי בבתי גואי יש רק שמחה בבחינת: "עוז וחדוה במקומו", ואלו בבתי בראי יש בכיה בבחינת: "במסתרים תבכה נפשי".

והנה בזוהר הקדוש (פרשת נח סא): מכריע כפירוש רבינו חננאל: "וכדין עציבות קמיה בבתי בראי ודאי והן אראלם צעקו חוצה". וכן מבואר עוד בזוהר (פרשת ויקרא טו): "ויתעצב בבתי בראי". ומטעם זה נקטו רוב המקובלים כפירוש זה, כמו שכתבו הרדב"ז ב"מגן דוד" (אות ב) וב"שערי צדק" לבעל "שערי אורה" (שער

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שמצינו בגמרא (סוכה כח, ב"ב קלד.), כי פלפולי ובירורי הסוגיות בים התלמוד נקראים: "היות דאביי ורבא". וצריך ביאור מדוע מכל זוגות חכמי התלמוד: רב ושמואל, רבה ורב יוסף, רב הונא ורב חסדא, רבי יוחנן וריש לקיש, זכו דוקא אביי ורבא שהתלמוד נקרא על שמם: "היות דאביי ורבא".

נקדים מאמר נפלא בענין גדולתם של אביי ורבא, עוד בהיותם קטנים כשישבו ולמדו תורה אצל רבה, וכך שנינו בגמרא (ברכות מח.):

"אביי ורבא" בעודם קטנים "הוי יתבי קמיה דרבה", היו יושבים לפני רבה ללמוד ממנו תורה, "אמר להו רבה למי מברכין, אמרי ליה לרחמנא" - להקב"ה. שאל אותם רבה שוב, "ורחמנא היכי יתיב", איפה יושב הקב"ה. "רבא אחוי לשמי טללא", רבא הראה באצבעו כלפי הגג, "אביי נפיק לברא אחוי כלפי שמיא", אביי יצא לחוץ והראה באצבעו כלפי השמים. "אמר להו רבה תרווייהו רבנן הויתו", שניכם עתידים להיות גדולים בתורה, "והיינו דאמרי אינשי בוצין בוצין מקטפיה ידיע".

פירוש, זהו שאומרים בני אדם על הדלעת, כי בעודם קטנים כבר ניכר עליהם אם עתידים להיות טובים, כמו כן אביי ורבא עוד בהיותם קטנים, כבר ניכר עליהם שעתידים להיות גדולים בתורה. וצריך להבין החכמה העמוקה במעשיהם של שני הילדים אביי ורבא, שרבה התפעל כל כך מהם עד שהבין מזה שעתידים להיות גדולים בתורה.

"הא בבתי גואי הא בבתי בראי"

כדי לבאר כל זה נקדים מה ששנינו בגמרא (חגיגה ה:): על הכתוב (ירמיה יג יז): "ואם לא

אך התשובה על כך ברורה לפי מה שדרשו בגמרא (מגילה כט.) על הפסוק בדברי הנביא (יחזקאל יא טז): "ואהי להם למקדש מעט, אמר רבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל" - שהקב"ה משרה שם שכינתו. ואמרו עוד (שם): "דרש רבא מאי דכתיב (תהלים צ א) ה' מעון אתה היית לנו, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות".

הרי לנו דברים ברורים כי בתי כנסיות ובתי מדרשות הם "מקדש מעט" שיש בהם מעין קדושת בית המקדש. הנה כי כן כאשר אנו קובעים עתים לתורה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, אנו ממלאים בכך גם בגלות את בקשתו של הקב"ה: "בית אחד עשו לי שאדור בתוכו", כי הקב"ה מתייחד שם עם תורתם של ישראל שאינו יכול להיפרד ממנה.

על פי האמור יאיר לנו להבין מאמרם בגמרא (ברכות ח.): "מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד". וצריך ביאור מה ענין ד' אמות של הלכה לבית המקדש. אך לפי האמור הענין נפלא, כי מאחר שתכלית בית המקדש היא כדי למלא בקשת הקב"ה: "נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול... אלא בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי שאדור בתוכו".

על כן מיום שחרב בית המקדש שכבר אי אפשר להתייחד עם התורה בקדשי הקדשים, מתייחד הקב"ה עם התורה בד' אמות של הלכה שאיש ישראל עוסק בה. יומתק להבין בזה מה שדקדק הקב"ה לומר: "אלא בכל מקום שאתם הולכים" - "בכל מקום" אפילו בגלות כשאין לכם בית המקדש, "בית אחד" ד' אמות של הלכה "עשו לי שאדור בתוכו".

"בית אחד עשו לי" בבחינת בתי גואי

בדרך זו במסילה נעלה לבאר ביתר עמקות בקשתו של הקב"ה: "בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר ועשו לי מקדש". ויש לתמוה לשם מה צריך הקב"ה שנעשה לו "בית אחד" כדי להתייחד עם התורה, הלא בכל יום בתפלת שחרית (ברכת יוצר אור) אנו אומרים שירתם של השרפים (ישעיה ו ג): "קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלוא כל הארץ כבודו", הנה כי כן הלא הקב"ה יכול להתייחד עם התורה בכל מקום.

בבתי גואי, "וחדוה במקומו", נמשכת החדוה והשמחה במקומו בבתי גואי.

יומתק להבין בזה מה ששנינו בגמרא (מגילה דף לב.): "כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה, עליו הכתוב אומר (יחזקאל כ כה) וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים". לפי האמור הביאור בזה, כי מאחר ששורש התורה הוא בבתי גואי אשר: "עוז וחדוה במקומו", לכן צריך לעסוק בתורה בנעימה וזמרה, כדי שנוכל להיכנס בבתי גואי להשיג משם את התורה, אבל העוסק בתורה בלא נעימה וזמרה אי אפשר שיכנס בבתי גואי, ועל ידי זה מובטח שהשגת התורה שלו היא בבחינת: "חוקים לא טובים".

"ראשית חכמה יראת ה'"

היוצא לנו מכל זה כי שורש היראה והפחד הוא בבתי בראי אשר שם: "במסתרים תבכה נפשי", ואילו שורש התורה המביאה לידי שמחה הוא בבתי גואי אשר שם: "עוז וחדוה במקומו". לפי זה נשכיל להבין, כי כמו שאין האדם יכול להיכנס להיכל הפנימי טרם שנכנס להיכל החיצון, כן אין האדם יכול לזכות לתורה שמקומה בבתי גואי, אם לא יקדים להתלכב ביראת ה' שמקומה בבתי בראי.

זאת ועוד, כי טרם שאיש ישראל נכנס בבתי גואי, מקום אשר מלך מלכי המלכים הקב"ה יושב שם ועוסק בתורה, צריך שיתמלא ביראה ופחד אם הוא ראוי להיכנס לפני המלך. וזהו שאמר דוד המלך (תהלים קיא י): "ראשית חכמה יראת ה'". כי טרם שנכנס לבתי גואי הוא צריך להתמלא ביראת ה' כדי שיכנס בבתי בראי, ומשם יוכל אחר כך להתעלות ולהיכנס גם בבתי גואי להמשיך משם חכמת התורה.

הנה כי כן ירווח לנו להבין מאמרו של רבה בר רב הונא: "כל אדם שיש לו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות", היינו שנתנו לו המפתחות להיכנס בבתי גואי, "ומפתחות החיצונות" של בתי בראי "לא מסרו לו, בהי עייל" - באיזו מפתחות יכנס, הלא מאחר שאינו יכול להיכנס בבתי בראי, הרי ברור שלא יוכל להיכנס בבתי גואי לקחת משם השגת התורה.

מעתה מבואר היטב מאמרו של רבי חנינא בן דוסא: "כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו מתקיימת", כי על ידי יראת חטא הוא נכנס לבתי בראי, ומשם הוא יכול

"יראת חטאו קודמת לחכמתו", כי היראה היא בבתי בראי, ומשם נכנסים לבתי גואי להשיג חכמת התורה

רעיון חדש במעשה הנפלא של אביי ורבא בהיותם ילדים קטנים, כאשר ישבו ולמדו תורה אצל רבה

הילדים נשאלו איפה יושב הקב"ה, רבא הראה באצבעו על הגג, אביי יצא לחוץ והראה באצבעו כלפי השמים

רבא הראה באצבעו כלפי גג בית המדרש שיש לו קדושת בתי גואי, לרמז שהקב"ה מתייחד שם עם התורה

אביי יצא לחוץ והראה באצבעו כלפי השמים, לרמז שצריך להקדים יראת שמים שהיא בבתי בראי

תתקפב) על מתן תורה: "הביאני המלך חדריו - חדרי תורה". ולפי האמור הביאור בזה, כי במתן תורה הכניס הקב"ה את ישראל בחדריו שהם בתי גואי, "נגילה ונשמחה בך" - כדי שנגילה בך עם כ"ב אותיות התורה.

הקב"ה יושב ועוסק בתורה בבתי גואי

רחש לבי רעיון חדש לבאר בדחילו ורחימו המקור לשמחה השורה בבתי גואי, על פי מה ששנינו בגמרא (ע"ז ג:): "שתיים עשרה שעות הוא היום, שלש הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה". וכן מבואר במדרש (ב"ר סד ד): "אין לך כל יום ויום שאין הקב"ה מחדש הלכה בבית דין של מעלה... אפילו אותן הלכות היה אברהם יודע".

מעתה יש לומר כי המקום שהקב"ה יושב שם ועוסק בתורה, הוא בבתי גואי שנקראים בלשון הכתוב "מקומו" - "עוז וחדוה במקומו", כי אין למלאכי השרת להיכנס שם כמו שכתוב (ישעיה לג ז): "הן אראלם צעקו חוצה", ומאחר שסגולת התורה היא לגרום שמחה לעוסקים בה בבחינת: "פקודי ה' ישרים משמחי לב", לכן מתמלא הקב"ה מעסק התורה שמחה בבתי גואי.

תמכתי יתדותי בדקדוק לשון הכתוב על השמחה בבתי גואי: "עוז וחדוה במקומו", ולכאורה יפלא איך מתקשר "עוז" שהוא לשון חזק, עם השמחה שיש לפני הקב"ה בבתי גואי. אך לפי האמור יש לומר על פי המדרש (שהש"ר א כג): "אין עוז אלא תורה שנאמר (תהלים כט יא) ה' עוז לעמו יתן". הנה כי כן מאחר שהשמחה בבתי גואי היא מהתורה שהקב"ה עוסק שם, זהו שאומר הכתוב: "עוז מהתורה שנקראת "עוז" שהקב"ה עוסק בה

ח). וכן כתב המגיד מקוזניץ זי"ע ב"עבודת ישראל" (פרשת מסעי) וב"נר ישראל" (דף ב). ואי"ה לקמן נביא את דבריו הנפלאים.

"יראת חטא" בבתי בראי "שמחת התורה" בבתי גואי

ועתה בא וראה כי לפי שיטת הזוהר הקדוש והמקובלים יפתח לנו פתח להבין מה ששנינו במשנה (אבות פ"ג מ"ט): "רבי חנינא בן דוסא אומר, כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת, וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת". וצריך ביאור מדוע הענין כל כך חמור, שאינו יכול להשיג השגות התורה בלי יראת חטא.

נקדים מה ששנינו בגמרא (שבת לא.): "אמר רבה בר רב הונא, כל אדם שיש לו תורה ואין בו יראת שמים, דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצונות לא מסרו לו, בהי עייל". מבואר מזה כי יראה היא מפתח לדירה החיצונית, ואילו התורה היא מפתח לדירה הפנימית.

ויש לומר הביאור בזה, כי יראת חטא שהיא מצד מדת הפחד, מקומה בבתי בראי אשר שם: "במסתרים תבכה נפשי", אבל התורה שהיא מקור השמחה מצד הקדושה, כמו שכתוב (תהלים יט ט): "פקודי ה' ישרים משמחי לב", מקומה בבתי גואי אשר שם: "עוז וחדוה במקומו". ולכן האבל בשבעת ימי אבלות וכן בתשעה באב אסור לעסוק בתורה שמביאה לידי שמחה.

וזהו שאמר שלמה המלך על מעמד הר סיני (שיר השירים א ד): "משכני אחריך נרוצה הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה בך". ודרשו במדרש (ילקוט שמעוני שם רמז

קטנים, שישבו לפני רבה ללמוד תורה בבית המדרש שהוא בבחינת "מקדש מעט", ושאל אותם רבה: "למי מברכין, אמרי ליה לרחמנא" להקב"ה. שאל אותם רבה שוב: "ורחמנא היכי יתיב", איפה יושב הקב"ה.

"רבא אחוי לשמי טללא", רבא הראה באצבעו כלפי הגג של הבית המדרש, לרמוז שהקב"ה יורד מלמעלה ומשרה שכינתו בבית המדרש שהוא בבחינת בתי גואי, כדי להיות שם עם העוסקים בתורה, אשר בכך אנו ממלאים בקשתו: "בכל מקום שאתם הולכים", אפילו בגלות שאין בית המקדש, "בית אחד עשו לי שאדור בתוכו", כדי שלא אצטרך לפרוש מן התורה.

"אביי נפיק לברא אחוי כלפי שמיא", כי מאחר שצריך להקדים יראת החטא לעסק התורה, להיכנס מקודם בבתי בראי ורק אחר כך בבתי גואי, על כן נתחכם לצאת מבתי גואי של בית המדרש והראה באצבעו כלפי "שמים", לרמוז שמקודם צריך להתלבש ביראת "שמים" בבתי בראי מחוץ לבית המדרש, ורק אחרי שנתלבש ביראת ה' בבתי בראי, יוכל להיכנס בבתי גואי לעסוק בתורה בבית המדרש.

כיון שבאנו לידי כך ירווח לנו להבין, מה שבחרו חכמינו ז"ל לכנות את עסק התורה בים התלמוד: "הויות דאביי ורבא", ללמדנו שכל מי שעוסק בתורה צריך לזכור את הלקח הנשגב של אביי ורבא, והקדימו בכוונה תחילה את אביי לפני רבא, שמקודם יתלבש ביראת ה' בבתי בראי, כמו שיצא אביי לחוץ והראה באצבעו כלפי השמים, ורק אחר כך יעשה כעצתו של רבא לעסוק בתורה בבית המדרש שהוא בבחינת בתי גואי.

הנה כי כן זהו שאמר רבה על אביי ורבא: "תרווייהו רבנן הויתו", שניכם עתידים להיות גדולים בתורה, "והיינו דאמרי אינשי בוצין בוצין מקטפיה ידיע", כי ראה רביה רחוקה ברוח קדשו שעתידים החכמים לכנות את העסק בים התלמוד: "הויות דאביי ורבא", על שם המעשה הנשגב הזה שעשו לפניו בקטנותם, לשלב בין יראת ה' בבתי בראי עם עסק התורה בבתי גואי.

בתי כנסיות ובתי מדרשות הם בבחינת בתי גואי

והנה כבר נתבאר כי בגלות המר שאין לנו בית המקדש, עם כל זאת אנו חייבים למלא את בקשתו של הקב"ה לעשות לו בית אחד, בבתי כנסיות ובתי מדרשות שהם בבחינת "מקדש מעט". נמצא לפי זה כי בתי כנסיות ובתי מדרשות הם בבחינת בתי גואי, שהקב"ה מתייחד עם התורה שאנו עוסקים שם.

ועתה בא וראה כי על פי האמור יפתח לנו פתח להבין מה שכתב המגיד מקוזניץ ב"עבודת ישראל" (פרשת מסעי ד"ה והנה פרשה הזאת), שאפילו בזמן הגלות צריך להתחזק בשמחה לפני ה' בבתי גואי, ובלשון קדשו:

"הגם שהזמן גרמא להיות עצב ונאנח על חורבן בית ה', עם כל זאת יש לחזק את עצמו ולטהר לבבו ולעבוד ה' בתורה ותפלה בשמחה, בפרט בשעת אמירת שירות ותשבחות... רק בזמן שבית המקדש חרב יש עצב בבתי בראי, אז צריכים מי אשר ה' בלבו, להתחזק ולכנוס אל בתי גואי ולהפשיט עצמו כל מיני עצבות, ולשמח כבוד המלך ולומר לפניו אתה מלכנו מעולם וגם עכשיו, ותמלוק לעולם ועד והכל כאין נגדך".

וכן כתב עוד ב"נר ישראל" (דף ב.): "ודע בני שכל מה שעובר עלינו בגלותינו המר, הכל ברצונו הפשוט בלי שום שינוי, כמו שאומרים (נשמת) בכל עת צרה וצוקה אין לנו מלך אלא אתה, וצריכין לקבוליה בשמחה, כי הלא שמח בהם השם יתברך, ובבתי בראי יש תוגה ואבל, אבל מי שיכול לעלות לבתי גואי לרצון הבורא ברוך הוא בודאי יש שמחה לפניו".

ולפי המבואר נראה לפרש דבריו הקדושים, כי כאשר אנו נכנסים לעסוק בתורה ותפלה בבתי כנסיות ובתי מדרשות, שיש בהם מעין קדושת בית המקדש בבחינת "מקדש מעט", מתמלא הקב"ה שמחה שהוא יכול להתייחד עם התורה שאנו עוסקים שם, ועל זה הוא שאמר: "מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד".

"הויות דאביי ורבא" בתי בראי ובתי גואי

מעתה יפתח לנו פתח להבין מעט מזעיר חכמתם העמוקה של אביי ורבא עוד בהיותם

להתעלות להיכנס בבתי גואי לזכות בתורה: "וכל שחכמתו קודמת ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת", כי אי אפשר להמשיך אור התורה מבתי גואי אם עדיין לא נכנס לבתי בראי, כפי שכבר למדנו שתורה כזו היא בבחינת: "חוקים לא טובים".

בית המקדש בבחינת בתי גואי

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מעט מזעיר, בקשתו העמוקה של הקב"ה מישראל לבנות לו בית המקדש באמרו: "נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה איני יכול, לומר לכם אל תטלוה איני יכול, אלא בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר ועשו לי מקדש". וכבר הערנו כי מאחר שמלא כל הארץ כבודו, מדוע צריך הקב"ה שיעשו לו "בית אחד" כדי להיות עם התורה.

אך לפי האמור יש לומר, כי מה שצוה הקב"ה לבנות לו "בית המקדש", הוא כדי להכין לו בעולם הזה "בית אחד" שיהיה בבחינת "בתי גואי", אשר הקב"ה יושב שם ועוסק בתורה, ומשם תצא אורה של תורה לעולם. ומטעם זה צוה הקב"ה להכניס בקדשי הקדשים את ארון העדות, אשר שני הלוחות שורש כל התורה מונחים שם.

והנה השרה הקב"ה את שכינתו בין שני הכרובים אשר על הארון, אשר הקב"ה יושב שם ועוסק בתורה ומחדש הלכות, ומעסק תורה זה יצא הדיבור למשה רבינו ללמדו תורה, ככתוב: "ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת מבין שני הכרובים אשר על ארון העדות את כל אשר אצוה אותך אל בני ישראל".

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין מאמר הקב"ה לישראל: "נתתי לכם את התורה", בעולם הזה שהוא רחוק מאד מקדושת בתי גואי, "לפרוש הימנה איני יכול", מגודל אהבתי לתורה שאני עוסק בה כל יום, "לומר לכם אל תטלוה איני יכול", שהרי נתתי לכם את התורה, אלא בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר ועשו לי מקדש", כדי שאוכל להתייחד בו עם התורה ולעסוק בה.